

INVEST IN BERGEN 2017

INVEST
IN BERGEN

Godt samarbeid om nyetableringer

Styringsgruppen er fornøyd med at Invest in Bergen er kommet godt i gang med arbeidet, og at hele 22 kommuner har takket ja til å være med i denne felles satsingen. Det er et ønske fra styringsgruppen at flere kommuner i Hordaland knytter seg til denne satsingen. Styringsgruppens mål er at alle kommunene i Hordaland skal være med i Invest in Bergen.

Styringsgruppen ser at det er behov for denne type satsing i fylket, og at både arbeidet med å få datasentre lagt til regionen kan har vært godt og kan bære frukter i 2018. Vi registrerer også at Invest in Bergen har vært positiv medvirkende til at flere bedrifter har lokalisert seg i regionen i løpet av 2017.

Vi ser frem til å videreutvikle den innsatsen Invest in Bergen gjør i 2018 og årene fremover.

Roald Kvamme

Leder styringsgruppen Invest in Bergen

Styringsgruppen i Invest in Bergen 2017/2018:

Fra venstre: Roald Kvamme, Hordaland fylkeskommune (leder); Julie Andersland, Bergen kommune; Hans Erik Ringkjøb, Voss kommune; Jon Larsgård, Jondal kommune; Jarle Skeidsvoll, Osterøy kommune – steppet inn som vara for Karstein Totland, Masfjorden kommune; Børge Haugetun, Øygarden kommune; Marie E. Lunde Bruarøy, Os kommune var ikke til stede da bildet ble tatt.

Vi er i gang!

2017 var det første hele året for Invest in Bergen og arbeidet med å få flere nasjonale og internasjonale investeringer og bedriftsetableringer i vår region. Vi har brukt noe tid på å komme inn i gode og riktige former, men mener vi nå har etablert oss og funnet en arbeidsmetodikk vi kan bygge videre på.

I løpet av 2017 har vi hatt 21 konkrete henvendelsers. Dette inkluderer møter vi har hatt med aktører som har besøkt regionen, turer for å vise frem miljøet og konkrete tomter, samt hjelp til å finne samarbeidspartnere og tjenesteleverandører. Seks av dem vi har hatt på besøk har etablert seg i regionen i løpet av 2017.

Jakten på leads

Mye av vårt arbeid handler om å få bedrifter og investorer til å se at det er interessant enten å etablere sin virksomhet her eller investere i vår region. Derfor er en viktig oppgave for oss nettopp å markedsføre regionens næringsliv slik at næringene blir synlige og at det blir kjent at vi har sterke miljøer innen flere næringsklynger. Dette er en måte å skaffe seg leads på.

Invest in Bergen har hatt særlig innsats når det gjelder datasentre, så i tillegg til de nevnte besøkene, hadde vi fem aktører som var på befaring for å se på datasenterlokasjoner i regionen.

Vi gleder oss til å fortsette med de oppgavene vi er i gang med, og ta fatt på nye utfordringer i 2018.

Tone Hartvedt
Vidar Totland

Rammeverket på plass

Invest in Bergen er sammen med Etablerersenteret, de to videreføringene av Business Region Bergen, som formelt ble lagt ned 31.12.2016. Både Invest in Bergen og Etablerersenteret ble overført til Hordaland fylkeskommune, på oppfordring fra flere av eierkommunene i Business Region Bergen.

Invest in Norway

Invest in Bergen er regional kontakt for Invest in Norway, som er en del av Innovasjon Norge. Invest in Bergen jobber aktivt for å få flere nasjonale og internasjonale bedrifter til å etablere seg i Bergensregionen.

Samarbeid med klyngene, kommunene, fylkeskommunen og andre aktører i regionen

Skal Invest in Bergen ha som oppgave å tiltrekke bedrifter og investeringer til regionen, er vi avhengig å ha et godt nettverk, noe vi forsøker å tilstrebe. Vi har fått til et godt samarbeid, særlig med kommunene og fylkeskommunen. Å få på plass gode samarbeidsformer og møteplasser med klyngene har vi fått til i en viss grad. Dette arbeider vi videre med i 2018. Vi har og et godt samarbeide med Innovasjon Norge lokalt, Bergen Teknologioverføring og andre aktører i regionen.

Ansatte

Tone Hartvedt og Vidar Totland er formelt ansatt i Hordaland fylkeskommune, knyttet til Næringsseksjonen i Regionalavdelinga, med et tydelig mandat om bare å jobbe med saker og oppgaver knyttet til Invest in Bergen.

Eiere og organisering

Hordaland fylkeskommune sendte i høst ut et tilbud til alle kommunene i fylket om muligheter for å inngå en samarbeidsavtale med Hordaland fylkeskommune om Invest in Bergen for perioden 2017-2020. Følgende 22 kommuner har underskrevet på denne avtalen: Bergen, Askøy, Øygarden, Sund, Os, Samnanger, Fusa, Vaksdal, Voss, Eidfjord, Ulvik, Jondal, Odda, Austrheim, Fedje, Masfjorden, Meland, Radøy, Lindås, Modalen, Osterøy og Gulen. Kommunene representerer ca 80 prosent av innbyggerne i Hordaland. Målet er å få med alle Hordalandskommunene.

Det er opprettet en styringsgruppe for Invest in Bergen. Styringsgruppen har følgende sammensetning:

Roald Kvamme, leder, Hordaland fylkeskommune; Julie Andersland, Bergen kommune; Karstein Totland, Masfjorden kommune; Børge Haugetun, Øygarden kommune; Jon Larsgård, Jondal kommune; Marie E. Lunde Bruarøy, Os kommune og Hans Erik Ringkjøb, Voss kommune.

Styringsgruppen har to viktige oppgaver:

- Implementering og oppfølging av strategi og handlingsplaner
- Budsjettoppfølging og fondsforvaltning

Det har vært holdt fire styringsgruppemøter i 2017, ett av disse var en strategisamling, for å gi innspill til retning for Invest in Bergen for 2018.

Det har vært holdt ett Eiermøte i 2017, med totalt 34 deltakere.

Økonomi

Den økonomiske modellen fra Business Region Bergen er videreført. Kommunene betaler inn fire kroner per innbygger, Hordaland fylkeskommune matcher dette beløpet. I 2017 var budsjettet på 3 542 901 kroner.

Slik jobber vi

Invest in Bergen har en overordnet strategi som det jobbes etter, med følgende fire hovedinnsatsområder:

- Markedsføring og profilering
- Aktivt salg
- På stedet-service
- Næringsvennlig offentlig sektor

Målet for Invest in Bergen er å organisere og profesjonalisere funksjonen knyttet til å trekke nasjonale og internasjonale selskap til regionen. Utover koblingen til Innovasjon Norge kreves det at det etableres et effektivt regionalt mottaks- og salgsapparat hvor interessenthåndtering og dokumentasjon av regionens attraktivitet og ressurser kan aktiviseres umiddelbart. Invest in Bergens strategi er nettopp å utvikle og være det regionale apparatet som kan håndtere disse oppgavene for eierne.

Markedsføring og profilering

Skal Hordaland fremstå som et attraktivt område å etablere seg, må regionen profileres gjennom å vise og beskrive klyngene og næringsomgivelsene som finnes i regionen. Det er regionens attraktivitet for bedriftene som er nøkkelen i dette arbeidet.

Invest in Bergen arbeider sammen med klyngene i regionen for å finne måter å markedsføre næringene på og også hvordan det er å leve og bo i Hordaland og i Norge.

Aktivt salg

Basert på innspill fra Invest in Norway og andre partnere vil Invest in Bergen aktivt følge opp konkrete tips knyttet til virksomheter som vil etablere seg her. Videre vil vi vurdere effekten av å delta på konferanser og messer knyttet til de næringer hvor regionen har særlige fortrinn.

Gjennom et tett samarbeid med klyngeorganisasjonene og disse organisasjonenes medlemmer er ambisjonen å få konkrete innspill knyttet til enkeltbedrifter eller enkelthendelser hvor det er hensiktsmessig å delta. Her er vi imidlertid avhengig av at de som fremmer innspillet også tar rollen som døråpner.

På stedet service

Invest in Bergen har etablert en servicefunksjon som skal bidra til å være godt vertskap og god kontaktformidler for virksomheter som selv aktivt søker til regionen.

Nasjonale og internasjonal selskap har ofte behov for bistand til å finne egnede lokaliteter og arealer samt bistand og råd knyttet til kontakt med kommunene. Invest in Bergen har den

nødvendige kompetanse og riktige nettverk til å være en god og effektiv tilrettelegger for interessenter. Denne aktiviteten handler i stor grad om å være et godt vertskap helt ned på praktiske forhold som transport, møteplanlegging og døråpner.

Næringsvennlig offentlig sektor

Arbeidet med å få til en økt næringsvennlighet i den enkelte kommune handler om å bedre kommunenes evne til å være godt vertskap for næring og å få redusert offentlig drevne barrierer mot etablering. Gjennom vår kontakt med kommunene opplever vi – og de aktører vi bistår – svært ulik praksis i den enkelte kommune. Skal regionens relative attraktivitet og konkurranseevne styrkes, må det kontinuerlig arbeides med å skape forståelse for og ønske om effektive og transparente rutiner og prosedyrer i kommunene som sikrer rask, effektiv og lik behandling av næringsaktører.

Viktigste fokus fra Invest in Bergen er å følge overordnede kommunale planprosesser for å bidra til å sikre tilstrekkelige næringsarealer «på rett sted» ut fra næringslivets behov. Erfaring viser at særlig i forhold til noen grupper næringsaktører vil aktuelle leads alltid etterspørre konkrete arealer eller bygg, og gjerne hjelp til å finne disse.

Hovedfokus vil være på kommuneplanens arealdel (KPA) i kommunene.

Dette har vi gjort i 2017

I 2017 har vi fulgt opp 21 bedrifter som har henvendt seg til oss i løpet av året, seks av disse har etablert seg i regionen. Vi har arbeidet mye med datasentre og mulighet for å etablere datasentre i Bergensregionen og har hatt fem datasenteraktører på besøk.

Her er en oversikt over hovedaktivitetene våre i 2017, delt etter de fire strategiske områdene vi jobber etter.

Markedsføring og profilering

- Nettside
- Sosiale medier: LinkedIn, Facebook, Twitter
- Kampanje
- Brosjyre
- Roll-ups
- Nyhetsbrev

Store deler av 2017 har gått med til å få grunnleggende markedsførings- og profileringsmaterieell på plass. Nettside, få opp sosiale medier-kanaler, roll-ups samt en enkel brosjyre på norsk og engelsk som beskriver næringene i regionen. Å få opp dette verktøyet var det viktigste i 2017. Vi får gode tilbakemeldinger på nettsiden og på brosjyren.

Markedsføring og profilering for å få leads

Invest in Bergen engasjerer seg i markedsarbeidet for å få leads til bedrifter som kan tenke seg å etablere seg i regionen. I dag får vi disse gjennom Invest in Norway, gjennom enkelte av klyngeorganisasjonene, noen gjennom kampanjer vi har gjennomført og noen finner frem til oss på egenhånd. Vi ser at mye av trafikken på nettsiden vår kommer gjennom UD's nettside norway.no

Norway in Singapore
Royal Norwegian Embassy in Singapore

business sector.

Norway is a world leader in the oil and gas, energy, maritime and seafood sectors. Companies in other sectors are also making their mark. Medtech, FinTech, Edtech and other technology clusters are flourishing.

Norwegian technology clusters, and centres of expertise innovation can provide foreign companies with specialist knowledge, relevant networks and potential partners.

It is easy to set up a business in Norway. This was highlighted in the 'Ease of doing business 2016' survey, where Norway is ranked sixth. In other words, Norway a very interesting country both for established companies and for start-ups.

Read more about the advantages of doing business and investing in Norway here:
[Invest in Norway.](#)

Regional business opportunities

- ▶ Oslo
- ▶ Stavanger
- ▶ Tromsø
- ▶ Bergen
- ▶ Trondheim

Skjermdump av www.norway.no sin nettside fra Norges ambassade i Singapore som eksempel. Alle UD's slike sider peker direkte til våre nettsider.

Vi ønsker å fortsette markedsaktivitetene i 2018, og produsere mer stoff til ulike kanaler om våre klynger.

Nyhetsbrev

I løpet av 2017 er det sendt ut seks nyhetsbrev til ca 1500 eksterne mottakere, og det er sendt ut fire nyhetsbrev til interne mottakere – det vil si ordførere, rådmenn og næringssjefer i kommunene.

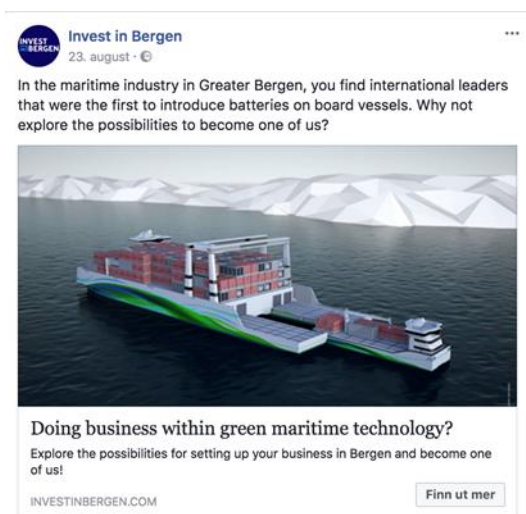
Vi ser at gode nyhetssaker om det vi gjør og andre næringshendelser i regionen er godt stoff, og at mange leser nyhetssakene vi sprer i sosiale medier og i nyhetsbrevene vi sender ut.

Vi vet og at Invest in Bergen og det målet vi arbeider mot, fremdeles ikke er veldig godt kjent i Bergensregionen, så mer trøkk på informasjon og deling av nyheter og godt stoff blir viktig også i 2018.

Kampanje

Høsten 2017 lanserte Invest in Bergen sin første kampanje for å få oppmerksomhet om næringene i regionen. Dette var en første liten test på hvordan vi kan nå ut med målrettet informasjon til sentrale mottakere som profilerer og markedsfører næringene i regionen. Vi har vunnet noe erfaring gjennom denne kampanjen, og ønsker å videreføre denne innsatsen med en god del justeringer, i 2018.

Under er det eksempler på annonser som fikk god oppmerksomhet i sosiale medier i 2017-kampanjen.

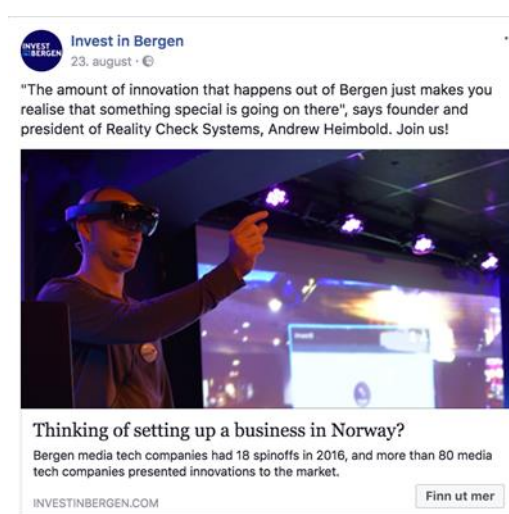

Invest in Bergen
23. august · 🌐

In the maritime industry in Greater Bergen, you find international leaders that were the first to introduce batteries on board vessels. Why not explore the possibilities to become one of us?

Doing business within green maritime technology?
Explore the possibilities for setting up your business in Bergen and become one of us!

INVESTINBERGEN.COM [Finn ut mer](#)

Invest in Bergen
23. august · 🌐

"The amount of innovation that happens out of Bergen just makes you realise that something special is going on there", says founder and president of Reality Check Systems, Andrew Heimbold. Join us!

Thinking of setting up a business in Norway?
Bergen media tech companies had 18 spinoffs in 2016, and more than 80 media tech companies presented innovations to the market.

INVESTINBERGEN.COM [Finn ut mer](#)

Messer og store hendelser i Bergensregionen

Vi har og ønsket å være til stede og bli synlig i forbindelse med større arrangementer og messer/konferanser av en viss størrelse i regionen. Sammen med andre aktører i regionen omtalte vi regionens næringsliv på Sykkkel VMs nettsider.

Aktivt salg

Kampanjen som ble nevnt under Markedsføring og profilering, er også en del av Aktivt salg, nemlig å få leads til bedrifter som kan være interessert i å etablere seg i regionen. Noen leads er kommet gjennom kampanjen, andre leads kommer gjennom klyngeorganisasjonene, særlig NCE Seafood Innovation Cluster har merket seg ut her. Ambisjonen fremover er å jobbe mer målrettet og strategisk med Aktivt salg.

Datasentre

Innen Aktivt salg har Invest in Bergen jobbet mest med muligheten for å få etablert datasentre i regionen. Sammen med BKK og Hordaland fylkeskommune har vi utarbeidet mulighetsstudien «Avklare mulighetene for å realisere ett eller flere datasentre i Hordaland». I forbindelse med dette arbeidet gikk det ut en invitasjon til alle kommunene i Hordaland om å melde inn arealer hvor kommunen mente det kunne være aktuelt å etablere et datasenter. 13 kommuner sendte til sammen inn 32 lokasjonsforslag for datasentre. Det er tre viktig faktorer som må være på plass i

forbindelse med en eventuell datasenteretablering. Det er arealer/planstatus, redundant fiber og nok kraft.

Vi samarbeidet med Argon Consult AS for å gå igjennom og sjekke de innkomne forslagene, og for å lage et rammeverk for hvilke kriterier som må være på plass, også utover de tre som er nevnt over, eller gjerne som en ytterligere detaljering av de tre faktorene, for at det skal være interessant for datasentre å etablere seg i regionen.

Egenskaper knyttet til elkraften og hva som skal til for å kunne gjøre seg nytte av denne på den enkelte lokasjon, viser seg gjerne å være avgjørende faktor.

Rammeverket definerer hvilke krav som stilles fra kundene og hvem som er ansvarlig for å kvalitetssikre informasjonen. Dette rammeverket er en veiledning og ikke en fasit.

Mulighetsstudien konkluderer med at følgende fire arealer er mest aktuelle å realisere til datasentre:

- Børdalen i Samnanger kommune
- Dale i Vaksdal kommune
- Matre i Masfjorden kommune
- Haugsværdalen i Masfjorden kommune

I tillegg er det enkelte andre områder med et potensial, men hvor det kreves en god del arbeid med å få avklart premissene i detalj før arealene vil kunne være klare for markedsføring. Fremst av disse står Tangeland i Bergen kommune, hvor forutsetningene er gode når ny KPA for Bergen kommune blir vedtatt.

Arbeidet med datasentre tas videre i 2018. BKK, Hordaland fylkeskommune og Invest in Bergen ønsker å sette av både midler og arbeidsinnsats for å føre dette videre i et eget prosjekt, med en egen tilknyttet prosjektleder.

Målrettet salg

I 2017 har vi ikke hatt kapasitet til å legge til rette annet for enn dem som henvender seg til oss, og de selskapene som kommer enten gjennom Invest in Norway-systemet, eller på andre måter.

På stedet service

I løpet av 2018 har Invest in Bergen vært i kontakt med 21 bedrifter som enten har vært her, eller vi har telefonmøter med dem. I tillegg har vi hatt fem datasenteraktører på besøk for å vise dem lokasjonsalternativer i regionen.

For Invest in Bergen er det nyttig å ha det gode nettverket vi har for å kunne presentere de besøkende for de riktige miljøene, de riktige menneskene og for å ta dem rundt til gode lokasjonsalternativer for virksomheten.

På tampen av 2018 ble det satt i gang et lite prosjekt for å få opp bedre presentasjoner med tall og fakta om næringsliv i regionen. Dette er et samarbeid mellom Hordaland fylkeskommune, Bergen kommune og Invest in Bergen.

Næringsvennlig offentlig sektor

Uttalelser til KPA-prosesser

Næringsarealer er en nødvendig ressurs for mulige lokaliseringer av nye selskap i regionen, enten i eksisterende bygg eller på nye næringsarealer (greenfield) – eventuelt som «gjenbruk» av gamle næringsarealer i transformasjonsområdene («brownfield»). I noen av kommunene er «riktig

plasserte» næringsområder til «riktig pris» en mangelvare. Endring og omstilling i næringslivet vil også gi føringer på etterspørselen etter ulike typer næringsarealer.

Invest in Bergen har i 2017 fulgt flere planprosesser for å støtte opp under ønsket om å sette av arealer i kommunene til næring, blant annet gjennom Hordaland fylkeskommunes møteplass «Planforum». Invest in Bergen har gitt høringsuttalelser til flere KPA-er (kommuneplanens arealdel), blant annet til Byrådets forslag til KPA for Bergen kommune. Her har vi fokusert på foreslåtte næringsarealer som vil kunne være relevante for datasenteretablering.

Mulighetsanalysen for datasenter peker på konkrete tomter i kommunene Samnanger, Vaksdal og Masfjorden. Kommunene er alle gunstig plassert med hensyn til tilgang av elkraft, også om en legger forsyningssikkerhet til grunn. Felles for de tre kommunene er at det samtidig pågår revisjon av KPA noe som gir en konkret anledning for å delta i pågående diskusjoner i kommunene om hvor nye næringsarealer bør lokaliseres.

Arealguiden

Arealguiden www.arealguiden.no (nås gjennom våre nettsider) gir oversikt over regulerte næringsarealer av en viss størrelse i regionen, og hvilke arealer og større bygg som er ledige. Dette er et samarbeid med Greater Stavanger. I 2017 ble guiden oversatt til engelsk, så nå ligger all informasjon både på engelsk og på norsk. Guiden ble også teknisk oppgradert i løpet av 2017.

Vi har god nytte av dette verktøyet, og ser også Arealguiden som en mulighet for potensielle interesserte i å få et første inntrykk av hvilke muligheter som finnes i regionen.

Englandskabelen

I løpet av 2017 har vi jobbet godt sammen med Hordaland og Rogaland fylkeskommuner samt Ryfylke IKS om å få offentlig finansiering inn i initiativet om å legge ny fiber mellom Vestlandet og England – Englandskabelen. En offentlig medfinansiering vil utløse privat investeringer i prosjektet. Dette har i stor grad vært lobbyarbeid som har båret frukter. Det er nå satt av midler i det vedtatte statsbudsjettet til denne type initiativ. Vi vil følge opp dette arbeidet også i 2018. <http://no-uk.com/>

Fiberoptiske linjer inn og ut av fylket

Englandskabelen er planlagt ilandført i Rogaland. Har ikke regionen god nok fiber og redundant fiber inn og ut av fylket og opp mot landingspunktet i Rogaland, vil ikke regionen få fullt utbytte av en eventuell ny kabel. Også uavhengig av en ny utenlandsforbindelse er det helt nødvendig å ha god forbindelse inn og ut av fylket, inklusiv alternative føringsveier til Telenors linjer.

Invest in Bergen har engasjert seg i å få dette på plass, og har sammen med Hordaland fylkeskommune og partene bak Englandskabelen arrangert to workshops med fiberselskapene for å få eierne av fibernettet til å vise hverandre sitt fibernet for derigjennom å kunne finne fram til «hull i nettet». På bakgrunn av slike observerte «hull» vil vi våren 2018 bistå selskapene i å sette seg sammen for å skrive søknader til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (NKOM) om økonomisk støtte til realisering av nye føringsveier inn og ut av Hordaland.